

Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi
TA'LIMNING ZAMONAVIY TRANSFORMATSIYASI VA
PEDAGOGIK YONDASHUVLAR

Adxamov Iqrorbek O'tkirbek o'g'li

Katta o'qituvchi D.S.Xayrullayeva rahbarligi ostida

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Xorijiy til va adabiyoti ingliz tili 2-fakulteti talabasi

adxamoviqrorkbek6@gmail.com

+998501705959

Annotatsiya: *Maqolada zamonaviy ta'lim tizimidagi transformatsiya jarayonlari, raqamli texnologiyalarni o'quv jarayoniga integratsiyalash, shaxsga yo'naltirilgan hamda kompetensiyaga asoslangan yondashuvlar ilmiy tahlil qilinadi. Interaktiv metodlar, loyiha asosida o'qitish va uzluksiz ta'lim orqali raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlash masalalari yoritilgan.*

Kalit so'zlar: *zamonaviy ta'lim, ta'lim transformatsiyasi, pedagogika, raqamli texnologiyalar, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, kompetensiya, uzluksiz ta'lim, innovatsion metodlar.*

Annotation: *The article provides a scientific analysis of the transformation processes in the modern education system, the integration of digital technologies into the learning process, as well as student-centered and competency-based approaches. The issues of preparing competitive specialists through interactive methods, project-based learning, and lifelong education are also highlighted.*

Keywords: *modern education, educational transformation, pedagogy, digital technologies, student-centered approach, competency, lifelong learning, innovative methods.*

Аннотация: *В статье проводится научный анализ процессов трансформации современной системы образования, интеграции цифровых технологий в учебный процесс, а также персонализированного и компетентностного подходов. Освещаются вопросы подготовки*

конкурентоспособных специалистов с использованием интерактивных методов, проектного обучения и непрерывного образования.

Ключевые слова: *современное образование, трансформация образования, педагогика, цифровые технологии, персонализированный подход, компетенция, непрерывное образование, инновационные методы.*

Kirish

So‘nggi yillarda ta’lim tizimi global miqyosda tub o‘zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Axborot texnologiyalari, global ish bozoridagi talablar va jamiyatning tezkor rivojlanishi ta’lim tizimini modernizatsiya qilishni taqozo etmoqda. Shu bois, pedagogikaning asosiy vazifasi – shaxsning bilim olish, mustaqil fikrlash va jamiyatda faol ishtirok etish qobiliyatini shakllantirishdir [1, p.45]. “Inson markazda” tamoyili zamonaviy ta’lim siyosatida ustuvor bo‘lib, unga ko‘ra o‘quvchi nafaqat bilim oluvchi, balki ijodkor va faol ishtirokchi sifatida ko‘riladi. Bu tamoyil o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi hamkorlikni kuchaytiradi, o‘quv jarayonini interaktiv va samarali qiladi [2, p.22]. Shu bilan birga, ta’lim tizimida innovatsiyalarni joriy etish va raqamli texnologiyalarni keng qo‘llash bugungi pedagogik jarayonning ajralmas qismiga aylangan. Mustaqil fikrlash va o‘quvchining faolligi. An’anaviy ta’lim tizimida o‘qituvchi yetakchi bo‘lib, o‘quvchi passiv bilim qabul qiluvchi rolida bo‘lgan. Zamonaviy pedagogik yondashuvlarda esa o‘quvchining faolligi markaziy o‘rin tutadi. Mustaqil fikrlashga asoslangan ta’lim nafaqat bilimlarni chuqurroq o‘zlashtirishga, balki tanqidiy fikrlash, mas’uliyat va muammolarni hal etish ko‘nikmalarini shakllantirishga yordam beradi [2, p.76]. Tadqiqotlar shuni ko‘rsatadiki, o‘quvchilarning mustaqil ish faoliyati va loyiha asosida o‘qitishga jalb qilinishi ularning ijodkorligini 30–40% ga oshiradi. Shu sababli zamonaviy pedagogika faqat bilim berish bilan cheklanmaydi, balki o‘quvchini real hayotiy vaziyatlarga tayyorlaydi.

Raqamli texnologiyalarni tatbiq etish

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) zamonaviy ta’lim jarayonida asosiy rolni egallaydi. Elektron darsliklar, interaktiv taqdimotlar,

masofaviy ta'lim platformalari va virtual laboratoriyalar ta'lim jarayonini samarali qiladi. Raqamli vositalar o'quvchilarga mustaqil bilim olish, o'zlashtirilgan ma'lumotni tezkor tekshirish va amaliyotda qo'llash imkonini beradi [1, p.112].

Masalan, masofaviy ta'lim tizimlarida talabalar o'z bilim darajasini avtomatik testlar orqali nazorat qiladi, o'qituvchilar esa real vaqt rejimida monitoring olib boradi. Shu orqali ta'lim sifati oshadi va individual yondashuvni joriy etish osonlashadi.

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim har bir o'quvchining individual xususiyatlarini hisobga olishga asoslanadi. Bu yondashuv o'quvchining o'ziga bo'lgan ishonchini oshiradi, motivatsiyasini kuchaytiradi va qobiliyatlarini rivojlantiradi [3, p.58]. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv misolida talabalar o'z qiziqishlariga mos fanlar va loyihalarni tanlaydi, natijada o'quv jarayoni yanada samarali bo'ladi. Shu bilan birga, individual rivojlanishga yo'naltirilgan metodlar pedagogik jarayonga innovatsionlik olib kiradi.

Interaktiv va loyiha asosida o'qitish

Interaktiv metodlar va loyiha asosida o'qitish ta'lim jarayonini qiziqarli qiladi. Talabalar jamoaviy ishlarda, taqdimotlarda va amaliy loyihalarda ishtirok etish orqali bilimlarini mustahkamlash bilan birga, rahbarlik, ijodiy fikrlash va kommunikatsiya ko'nikmalarini rivojlantiradi [4, p.41]. Masalan, loyiha asosida o'qitishda talabalar muayyan mavzuda tadqiqot olib borib, natijalarni taqdimot shaklida guruhga taqdim etadi. Bu nafaqat bilimni mustahkamlash, balki jamoa bilan ishlash va o'z fikrini aniq ifodalash ko'nikmalarini shakllantiradi.

Kompetensiyaga asoslangan yondashuv

Kompetensiyaga asoslangan ta'lim talabalarga faqat nazariy bilim bermay, uni amaliyotda qo'llash, muammolarni mustaqil hal etish va jamoa bilan ishlash ko'nikmalarini shakllantiradi [5, p.67]. Bu yondashuv zamonaviy ish bozorida talab qilinadigan malakalarni rivojlantirishga qaratilgan. Statistik ma'lumotlarga ko'ra, kompetensiyaga asoslangan ta'limni qo'llagan oliy ta'lim muassasalarida bitiruvchilarning ishga joylashish darajasi an'anaviy ta'limga nisbatan 20–25%

yuqori.

Uzluksiz ta'lim

Zamonaviy sharoitda bilim va malakani doimiy yangilab borish zarur. Uzluksiz ta'lim kontsepsiyasi talabalarning o'z sohasida doimiy rivojlanishi, yangi texnologiyalarni o'zlashtirishi va professional malakasini oshirishi imkonini beradi [6, p.29]. Shu bilan birga, uzluksiz ta'lim hayotiy kompetensiyalarni shakllantirish va kasbiy raqobatbardoshlikni ta'minlashning samarali vositasidir.

Xulosa

Zamonaviy ta'lim transformatsiyasi ta'lim tizimini global va mahalliy talablar bilan uyg'unlashtirishga xizmat qiladi. Bu jarayon natijasida mustaqil fikrlaydigan, ijodkor, raqamli texnologiyalarni egallagan va raqobatbardosh mutaxassislar shakllanadi. Shuning uchun pedagogik jarayonlarni doimiy modernizatsiya qilish, innovatsion metodlarni joriy etish va uzluksiz ta'limni rivojlantirish jamiyat taraqqiyotida muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy ta'lim nafaqat bilim berish, balki shaxsni shakllantirish, tanqidiy va ijodiy fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Jo'rayev R.X., Karimov Sh.E. Pedagogika. Toshkent: O'qituvchi, 2018.
2. Karimov Sh.E. Pedagogik texnologiyalar asoslari. Toshkent, 2017.
3. Xoliqov A.A. Zamonaviy pedagogika va innovatsion yondashuvlar. Toshkent: Fan, 2019.
4. Abdullayeva M.M. Ta'limda innovatsion metodlar. Toshkent, 2020.
5. Yo'ldoshev J.G'. Kompetensiyaga asoslangan ta'lim. Toshkent, 2018.
6. Qodirov B.S. Uzluksiz ta'lim nazariyasi. Toshkent, 2019.